

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди

Советтин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

Өртөө 2 көп.

„Инпродмаш – 67“ дээр делгелгеде

Москваның «Сокольники» дээр культура болгаш дыштанылгa паркында амыттыңан «Инпродмаш-67» дээр делгелге улуг чедикшигиниң эртий турар.

Май 23-те ол делгелгеде эштер Л. И. Брехнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Д. С. Полнинский, М. А. Суляев, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, И. В. Напнтонов, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев, СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Дарганың ораалчылары В. Э. Дышши, М. Т. Ефремов, В. А. Кириллин, И. Т. Носков, Д. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, СССР-ниң министрлери, ССР-ниң Күрүнө комитеттеринин даргалары чорсан.

Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазактын удуртунчулары ында делгез чүүлдериниң каш шам дургузунда көргөн.

Делгелгиниң оргкомитетинин даргазы, Чини болгаш аш-чем үлөтпүрүнге машина тудушкунунунуң база амдырал приборларынын министри В. Н. Доенин, делгелгиниң чингине директору А. К. Павленко тайлыбыр берген.

(СЭТА).

ДООЗУКЧУЛАР

Өөредилге чылы дооступ турар. Школаны доозуп тураргаа бегүн сөөлгү коңган кыккан. Он чыл дургузуна эртем-билги чедип ап, төрүн школаның өөренип келгенниң эң сөөлгү кичээлине уругларны чалааны ол.

Маш-ла хонгаш 10-гу болгаш 8-ки классты доозарының экзаменнери эгелээр. Чүңү чедип, өөренип, билеп алганныкы шылгалдын оолдар, ыкстар эртерлер. Доозарының экзаменнери дээрге школаның башкылар коллективиниң хэй чылдарда чорудуп келген ажылының түңүстү болур. Анык олду, ыксты амдыралга, күш-ажылга, билгелерге канчаар белеткээнистиниң экзаменнери ол болур.

Бистиң республикада бө чылын 1200 кире онгу классчы, он иштинеде Кызылдан 330 ажык, Чөөн-Хемчиктен 147, Барың-Хемчиктен 144 киши школаны доозуп үнөр. Школа доозукчуларынын икити билин бедаидеринге негелде хүн келген тудум бедап турар. СЭКП ТН-ның болгаш ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелинин «Никити билгиниң ортумак школаның ажылы улам экиживер хемчеглер дугайында» доктаалдык доозукчуларнын билининиң шынарын дугайында онзалап айткан.

Бө чылы экзаменнер онзагай бөп эртер умурлуг. Улуг Октябрь-ның чартын чүс чыл болур юбилейниң чаа-чаа чедикшининер-биле уткуур даш бугу улустуң көдүрүшүнүнү хайныккан. Юбилейге кандай белгилериг ужуражыны республиканың улус өөредилге ажылдакчылары база айттып алган. Доозарының күрүнө экзаменнеринге белеткелди нити күш, ханы сөгүш чөвөшкын-биле чорудуп турар школалар бисте хэй. Маңча чүгел башкылар коллективтери эвес, ада-иелер, хэй-нитти улуг киржилгелиг бөп турар. Туранның №1 школаның экзаменнерге белеткел дугайында комсомол хуралы бөп эрткин. Школа доозуп турар огу, ыкзының чедикшигин болуп даш ада-иелериниң, школаны дузалар чөвүлелдериниң сөгүш салышыкыны бө школаның база эки.

Эртериниң үнденин билгит болгаш ханы шижээдин алырын доозукчу бурду чедип алыры чүгүлү. Школаны дооскан, дээди өөредилге черинге өөренип кирер ийниле, азы улус ажыл-агыйының майы-бир адырынга ажылдар-даа болза, бижиг билги чоңа чүү-даа чедип алдымызын улус терер. Ортумак эртемниң дугайында аттестатты холга ап турар доозукчу бурду билгилериниң үнденин-биле чөпсөрген дээринге өң школаны, башкылары бурдурелдиг болур умурлуг.

Экзаменге белеткел үзүндө практиктик болгаш лабораторлук ажылдарнын күчүлдегине кичээли салыры чүгүлү. Чамдын доозукчулар бөдүүн дуржулгалары беким кылып билбес таварылгалар эрткин чылдарда тургулаан. Доозукчуларнын билининиң деңгели амы программа негелдери-биле дүгүнү турар бө ээрзин тодарадар. Бистиң доозукчуларының, ылангы математика, физика, орус дыл таланы-биле кошко билгил бөп келгенин дээди өөредилге черлеринге кирериниң экзаменнери көргүскүлүз.

Уругларнын экзаменге харыылары, бижимел ажылдары оларнын бөт-тусайлаң чоруун, болушкунарын шын тодардып, үнөпө билгилер көргүзөр умурлуг. Вереникчиликтин дөлдөн бедаидер чоруттары, ол ыкшаң экзаменге белеткел үзүндө чүгел билет азы-биле ындары кантаптарын болдорбазы чүгүлү. Доозукчу чүм билин үнөлээрде комиссиянын бугу негизинериниң бурун киржилгези негеттир. Экзамен дугайында инструкцияны сөгүш чүгүлү. Эрткин өөредилге чылында Чөөн-Хемчик, Бик-Хем райондарнын чамдын школаларына өөреникчилерин даразының класстарына шилчилегенин шын эвес фактирлер тургулаан.

Доозукчулар ортузуна профессионал дугайында чугааламышыныннарны чорудары канчугу. Түсый эртемниглер болгаш ажил-ишчи мурунанык ижилер-биле умжарылгалар чамдын школаларда эртий турар. Доозукчу бурду бөдүүнүң арга-мергежилин, күзөл-чүтүлдүн таарымчалык хынал көөр умурлуг. Чүңү-даа мурунда, кымын чүгел чүтүлдүн өөренип көөрү чүгүлү. Кызылдың башкы институтуна 150 киши, ол ыкшаң чурттуң дээди өөредилге черлеринге конустан дашкаар 90, конурус өзүгаар 100 киши өөренип кирер. Оң-биле кады хэй-хэй доозукчу оолдар, ыкстар хоорай, суурларга, колхоз, совхозтарга улус ажыл-агыйының ангы-анды адыраларына амдыралар. Ортумак өөредилге черлери база доозукчулары хүлээп алыр.

Республиканың школаларында 3100 сески классчы бө чылын доозар. Соругула чүл дээр, өларнын 72 хууун 9-ну классна хүлээп ап, өөредилгезин уламчыладыры болур. Бө чылын болгаш моон мурунда-ла сески классты дооскан өөреникчи бурду өөредилгезин уламчылаан азы кандай-бир ажылга хаара туттунган турарын чедип алыр. Бугу-нитиниң ортумак өөредилгезин 1970 чылга чедир чоруту шилчилериниң үнденин ол болур умурлуг.

Доозукчу бурду амдыралчы шын орусту шилип алырынга чүгел улус өөредилге ажылдакчылары эвес, харын бугу хэй-нитти, ада-иелер, уругларнын шефтери улуг дузаны көргүзөр апаар. Район, хоорай нуускомнарнын казы чөпсизнер ортузуна ажил чорудар комиссиялары бө таланы-биле ажылы организастык чорудары негеттинип турар. Экзаменнери организастык эртеринге таарымчалык байдалдарны тургузары школа удуртунчуларындын хамааржыр. Чүгел баштайгы экзаменге кезек дүвөрүкеш, даразында экзаменнери ала-чайгарлаашканын кирип болбас.

Совет эрге-чагырганың чартын чөс чыл байыралынын бүдүүнүндө школаны доозуп турар оолдар, ыкстар күрүнө экзаменнерин чедикшининиң дунаар болгаш күзөл-соругуланга, арга-мергежилдинге таарышкан ажил-иш, өөредилгени шилип алыр дээринге бүзүрөп болур. Уругларнын экзаменнерин организастык эгелээш, чедикшинини доозары алардык юбилейге бистиң башкыларының салышыкыны болур умурлуг.

ЮБИЛЕЙ ЧЫЛЫНЫҢ ШАЛЫПЧЫ АЖЫЛ-ИЖИ

Ховуларнын мурнакчылары

«Шеклар» совхозун Биче-Тей салбырының механизаторлары болгаш тараажылары часты тараякчылары часты хову ажылдарын организастык чоруткан. Эрте чазар култураларының чаштырылгазын май 18-те дооскан. Баштайгы хүнеринде эгелээш-ле, механизаторларын аразыга социалисттик чарыш калбарган. Механизатор эш Май-оолдун агрегаты ээлчегде 36 ганы чаштырар тургаш, 45—50 га чедир чаштырып турган Эштер Сыргы-оол, Кадыр-оол оларын «Беларусь МТЗ-50» деп трактор агрегаты ээлчег нормасын 160—200 хуу күүсөдип келген. Анык коммунист хөрөжөн М. Хуусаалчы, комсомолчу кыс Л. Ооржак олар база «Беларусь» трактор-биле чаштырылга норманы 150—180 хуу күүсөдип, күш-ажылга улуг чедикшини көргүскенер.

Бө чылын тарылганын шынарыне оза кичээли салдыган. Совхозун удуртукчулары болгаш агрономнарны механавторларын күтсеткен ажилдарынын шынарын хүн бүрү хынал көрүп турарлар.

Совхозтун Дөң-Терезини салбырының ажил-ишчилери чер ажылынын култураларын беддер даш хемчеглерин ап, хөрүгүнү ажилдан ыклары экивидип, суггарылганы кол кичээлгейин салып турарлар. Бө чылын ук салбыр 4500 га черге суггарылганы чорудар деп планна болза, 500 ажык га черин чазын удур суггарып тараан болгаш суггарылга үрүгүлөп турар. Чайгы суггарылга-биле кады айткан планын күүсөдир дөш суггарыкчыларынык ажилын организастап турар.

Совхозтун үш салбыры эрте чазык тарымыр тараа култураларын 354 гага чашкан. Бө салбырларда суггарылганың 8 аянолу боттарынын аразында социалисттик чарыштык ажилдан турар. Оларнын аразында Дөң-Терезини салбыра С. Сайын-Белектиң, Биче-Тей салбыра К. Өктөк-оолдун аянолары мурунку одурдага чоруп, шилчилер тукчулуктарын өдлөткөчлери бөпүп турарлар.

М. ЧҮЛДҮМ.

Ийи совхозтун тараажылары

Улуг-Хем районун «Улуг-Хая» совхозунун Хендергеде № 4 салбырының тараажылары болгаш механизаторлары часты хову ажылына белеткел организастык чоруткан. Майын баштайгы хүнеринде хову ажылына кирген, механизаторлар 800 гектарын шыгып баштыр, 680 гектар черин үренип чазырынга эки шынарык кыдыр белеткөш, механизаторлар, тараажылар чаштырылга кирешен. Хову ажылында социалисттик чарыш калбарган, үренип чазыгында ажилдан турар. Мадыр-оол, Дамбыл-оол, Байыр-оол, Сүрүк Ажык хүнүндө 16,5 гектар черге үренип чаштырар норманы 18,7 гектар чедирип турар. Кыска үенин иштине тараажылар тараа култураларын 600 гектарда чазык тараан. Тарылыгы бедик агрохемиктик байдалга чорудар деп трактор-хоу бригаданын ажилчыларын дүш, хүн дивейин ажилдан турар. Салбыра тараа култураларынын чажыдамы ам шилтирэй берген, тараажылар удавас өскө култураларын тарылганыне киртир.

Хову тураланың улуг повары Серей Серти, оң дузалыкчы Зоя Донган ажилчылары эки шынарык чөм-биле чаштырып турар. Дүштөп чөмө механавторларын, тараажыларын ажилдан турар черлеринге организастап келген.

Салбыра партия организастык хову ажылында ажилчыларын ортузуна партиялык-политиктик ажылды эки организастап, Агитхуудусту, көрүзүп самбарынан доктаамал үндүзүп, ажилдың түшүстүн, мурнакчыларын чарыдып турар. Октябрьниң социалисттик Улуг революциянын дугайында бөсөдөрү үрүгүлү болуп турар. Юбилейин ажилдың дүгүдү дөш шүдүргү ажил-иш Хендергеде калбарган.

О. КОРОДА.

Октябрьниң социалисттик Улуг революциянын чартык чүс чыл болур оюмдү байыраамы күш-ажылды чедикшининер-биле уткуур дөш, Чөөн-Хемчик районун «Тыва» совхозунун тараажылары болгаш механизаторлары хову ажылы дүш, хүн дивейин чорудуп турарлар.

Совхоз тараа култураларын 3700 гектарын тарып, ам кызыл тасты 1100 гектарга, арбаймы 150 гектарга чашкан. Чаштырылгада механизаторлар К. Семин-оол, М. Сокур, М. Өкөей, Н. Клиничко, М. Бюрюп-оол, С. Компар-оол ээлчег норманы үрүгүлү-ле 130—180 хуу күүсөдип келгенер. Чажылда мурунда 298 гектар черге минералдык чөмичилгезини токтоп болгаш эрти бугаларын сөтөп, аштан тургаш, 971 гектар черин суггарган, 258 гектар черин дажык, харагын аштан. Бир гектардан 10—12 центнер дүжүт алыры тараажылар хүлээп алган ажилдан турарлар.

Чажылда-биле чергелестир совхозтун механизаторлары болгаш тараажылары кездер үслерге белеткел ажилдарын база чорудуп турарлар. Кезир чамдын дүжүдүне бө казып 1000 гектар черин алдырган болгаш сизген кездер 378 гектар черин суггарган.

Б. САТ.

Бирги чартык чылда продуктулар садын алышыкыны

(Май 20-те чедир медээ, хуу-биле)

Районнар	Сүт	Эшт	Дүк
Бай-Тайга	50,6	22,2	3,1
Барың-Хемчик	71,4	83,5	3,5
Өвүр	64,6	47,5	0,7
Чөөн-Хемчик	76,5	61,7	8,6
Улуг-Хем	65,1	54,0	1,8
Талды	23,7	45,8	0,5
Бия-Хем	88,7	71,2	2,0
Току	44,5	210,5	—
Кан-Хем	88,6	64,7	—
Тес-Хем	41,9	23,5	1,1
Эрзин	37,9	22,7	0,2
Кызыл хоорай	81,1	172,3	—
Соведи	78,9	66,1	2,4
1966 чылдын май 20-де республикада тургаы	75,8	44,3	2,0

Бажың иштиниң херекселерин белеткээрде ону кезектер аайы-биле кылар. Белеткээ кезектерни элтеки таарыштырып чыр болгаш бижыклар. Улуг-Хем ылы үлетпүр ажил-агыйының мебель цегенде А. Трошков бө харымсалгалык ажилды эки күүсөдип турар.

ЧУРУКТА: чазакчы А. Н. Трошков.

В. РАЧКОВСКИЙНИҢ фотоу.

Тайбының болгаш делегейин аймак чок чорудуу эрге-ажылыгы барымдаадап ап көөрге, сокуту негелдерин дургузуна Чоокку Чөөн чүкте дүвөрүзүниң байдал тургустууну турар. Бө чылдың апрель 7-де Сирий Араб Республиканың делегациясы израиль шериглериниң чексиз халдашканының сөөлүндө Израильде чыгырыкчы бөлүктери чуртка дайын калчарашканының байдалы чидегилдерин үрүгүлөп келген. Күрүвениң удуртукчу ажилдакчылары, он иштинеде даштык херектер министри Зван, Сирияга удур Израильдин «аажылыз» хемчеглерин каала-биле чорударына болгаш ада-иштивирлик сөгүшү таварыштарына (ажы-биле кыгырып турган. Кисеэриче иш-биле кыгырып турган. Кисеэриче иш-биле кыгырып турган. Кисеэриче иш-биле кыгырып турган.

Чоокку Чөөн чүкте байдал дугайында Совет чазактын медеглели

Израильде талазыдан Сирияга халдашкын болу берген таварылгада Сирияга дузалык көргүзүргени боттарынын шилтирелинин дугайында медеглел. Каттыккан Араб Республика Сирия-биле кады камгала дугайында эвилел хүлээлгелерин күүсетпешине, агрессияны оварыттыдырыны утландырган бажымын кылган. Газаны болгаш Сирия чартык ордулукун районунга КНО-нуң шериглериниң турар чоруп араб чурттарга удур шериг онучу-чөпсизин чорударына артык аргалары Израильге бөп апаар ийик дээрден барымдалаан, КАР-ның казыа ол шериглерин айткан районда удур дугайында саналды Каттыккан Нахиялар Организацияны кырген. Израиль агрессияны ойтур шавары-биле Каттыккан араб командылаадың эргезинге боттарынын чөпсөкчү күштерин тысырынга белеткел дугайы чамдык араб күрүселер медеглел.

Бө чылдың апрель 7-де организастаан чөпсөкчү өңүк-чөңгө-биле холабаштыр болуду чорудуп турар агрессия полити-камын уржуктары дөш харымсалга Израиль чазакка бурну-биле онаажыр дээрин СССР-ның казыа ана баш бурунгаар сагындырып, кичээндиргени бидинтир болгаш. Бугу чүдүдөрдөп ап көөрге, угаал-аалдык көрүшүкү ап дээринде Тель-Авивте чок болуп турар. Оон түнөштинде Израиль Чоокку Чөөн чүкте байдалды айымдыг чидегилдеринге база катал буруулу болу берген.

Израиль күрүнө ийик политиканы чорутушаан, кадык эрге-ажыктарга бараан болуп турары деп айтырты тургустуу келдир-дир. Бир эвес израиль күрүнө Араб Чөөн чүктүн улустарына удур империалисттик күрүселерин хайгарарчы кедегизиниң ролюн күүсөдир апаар деп чүгелге Тель-Авивте кордал турар чөп болза, бүдүн динтерин улустары колонизадыл дурдалдык кичиңиң боттарында ап октапкан болгаш чаа амидырды тургустуу турар бистин үеиште ийик кордамкынынын үнденин барымдаа чөгүп бадыткан көргүзөри негеттинмей турар.

Он-он чылдың дургузуна Совет Эвилел араб чурттарынын улустарына национал хосталга дөш, империализмге удур, оларнын табын экономикамын көдүрүп дөш чөгүп демсизинге бөгү талазы дузалыкчы көргүзүп келген. Чоокку Чөөн чүктүн районунга агрессияны өскөдүп удурдурган барган ийикчелер чүгел араб чурттарынын каттыккан күжүн эвес, харагын база Совет Эвилелдин талазыдан тайбын амакшылдык бүгү күрүселериниң талазында шилтирлгн удур хөдөшиниң клингерге агрессия таваржыр апаар дээрлик чигейин кыпта-даа турбас ужурулу.

Чоокку Чөөн чүкте шериг-үскүлөшкөн-кыны өскөдүп үндүрүнгө улустар согурундагы эвес дээринге Совет чазак бүзүрдүгү. Ийик үскүлөшкөнчиге чүгел казыа колониализм нефть монополиялар болгаш оларын чачалары согурундагы бөп болуп. Чүгел империализмни күштери анаа согурундагы бөп болур. Оларын политикамын Израиль чоруп турарды.

Совет чазак Чоокку Чөөн чүкте болушкунарын хөгжүлдүгүн кичээлгил хайгарал турар. Совет Эвилелдин кызылгар болгаш шуут чок ол районда тайбын болган айыл чок чорукту тургузары СССР-нин улустарынын амдыралчы эрге-ажыктарына дүгүнү турар деп чүвени Совет чазак барымдалаан турар. Тургустуу чоруп байдалды барымдалаан. Совет Эвилел Чоокку Чөөн чүкте тайбын болган айыл чок чорукту урарына болу-дурбас сорулга-биле, улустарын дурм болушкунары камгалар сорулга-биле болдуру-ла бөгү чүвени кызыл турар болгаш моон соңгар-даа кылар апаар.

(СЭТА).

ПЕДАГОГИКА АРНЫ

Тываның школлалары — юбилейге

Совет Тываның бүтү ажил-ишчилери-биле бир демей бистин республиканың ууз өөредилге ажилдакчылары боттарынын мурунда салдырган сорулгаларын чедишкинин күөсү дөш юбилейин чыда күөз-сорулук ажилдап турар. Совет эрге-чигирганын төөгүлү өвнга адал болдурган социалист хуудалерин башкылар коллективтери алгылаан. Нити билиг школлаларынын четики калбарган. 1967—68 өөредилге чымыда 45 ортук, 70 сс чыл, 41 эге школага 49800 кизи өөринер. 1944 чылда чүтү 3 ортук, 9 чеди чыл, 110 эге школага 8400 өөреникчи санагын турган. Кызылдың башкы институту болган башкы училешчи национал башкы кадрларын белеткенин төү болу берген. Школлаларын башкы кадрларын кижиндери, оларнын идея-политиктиг деини бидери хей-хей башкылар коллективтерин, районун узе өөредилге килдистерин кол узганышкын аларган. Чаа программаларын болган өөредилге планынын негеделине дууштур 1967 чылда республиканың башкылар билиг институту 890 башкы өөредир деп турар. Ол мыкшач очно-зачно система-биле 65 школага удуртукчулар өөредир.

50 чылга адал болдурган социалист чарышка тилекчи болган школага «Октябрын» 50 чымы аттыг школага деп атты тыпсыр. Ооң-биле кады СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-инин башкылар чедилеринин област чедилеринин тутун монгеи-биле кадалаар эрдигин болур. Ийн ортук, үш сс болган бир өге школага устунде көрүнүс атты тыпсыр.

Чаа өөредилге чымыда белеткенин чаа бир чүгүлде кезин кышкы узе олар чүгүлүдүк белеткен алыр болур. Барыш-Хемчиктин Эргин-Барлык, Ангаты, Бай-Тайганын Шуй, Чөөн-Хемчиктин Хөрүм-Даг сс чыл болган өске-дээ алаан хей школлалар чаа өөредилге чымында хергалар олар чүгүлүдүк барк 75 хууун ам бо хуунерле-ле белен кылдыр аяк алган. Илдин турбуже, Бай-Тайганын Бай-Тал, Тес-Хемнин Самагалдай, Берг-Даг, Барыш-Хемчиктин Док-Терезин дээ өске-дээ школлаларда ит көрүдүр шыкы белен чок бооп турар. Школлалар девискерин чагайгыдары, спорт шолдерин, чектер тарыр ханарыны кылдыр чаа чүгүлде турган. Туранның № 1, Сарыг-Сейтин № 1, Оврунун Сагаи сс чыл школлаларын девискерин көрүштүр. Кызыл-Арыг, Хову-Агсы, Чадаанын № 1, 2, Шагаан-Арыг № 1 школлаларына багай эвес спорт шолдерин тургустунган. Школа буруу культуранын, эстетикалык ёзүдүт ода болган тургун дөш чүтүкүдүг ажилдарын бистен негетинин турар. Спорт шолдерин бүтү негедилерге

дууштур тургузары, аңаа ада-нелерин, хей-ниитини киргилезин чедип алыр школа удуртукчуларынын хуудалези. Спорт шолу чок шоланы чаа өөредилге чымыга белен эвес деп санаар болган ошу комиссия хуудалез албас.

320 кизи өөринер Чөрбинин школа-интернаттын тудуу, Эргин-Барлыктын төп одалыгы, 160 кизи өөринер школланы алгыдары бо чымын иновла доостур. Ол ишкеш Шыбанда школа тудуун август 1-де, «Өвк» совхозта 320 кизи өөринер тудуун сентябрь 1-ге чедир ажилга киирер ужурут. Школлалар тудуугарына ажилчин күжүн чөп ажыглап, ажилды организацияга колхоз, совхозтарга практиктиг дузаны школа директорлары көргүзери чүгүлде.

Чаа өөредилге чымында белеткенин чедишкинин чорууларынын социалист чарыкынын сорулгалы чүд дөргө, курал-чыраларын ажыглап, чарыгалды эвоженин турган, септелген ишнарны чоруулар болур. Эрткен чылдарын дуржулга-ындан алырга, Эргин, Тес-Хем, Бай-Тайга районнарын чамдык школа директорлары септелген киржири-биле артып калган, инов, август айларда дыштанай эрткен, ажилдын ияг түлдүк уезинде шолалар чөрүп барылган. Мындыг харысага чок чоруктан чаабыр чүгүлде.

1967—68 өөредилге чымыда 6728 бирги классчы школланын эргинин артан кирер. Оларнын үчөт-өтүлүн ам-дээ тодаргайлаар чүгүлде. Бирги классчылар-биле чайгы өөредилгенин чорууун, оларын тускай башкыларга быжыгалар ужурут. Школа намызгы бугу тургунарын үчүлүн бо чымын август этегинде чедир чоруулар каа Советтерини, ада-нелер активини дузаны-биле чедип алыр. Соолгу чылдарда өөредилгенин техниктиг херекселерин ажилгалар школлаларда алаан экижээр. Магнитофон, киноаппарат, телевизор кези аны-агы херекселер бар. Бино көргүзөр кижинери база белеткенин. Техниктиг херекселерин ажилгалар талазы-биле мындыг чептер бисте баргы айтыр херек. Бар херекселерин ажилгалар турары аваш. Оврунун Чаа-Овру, Токуун Ий, Бай-Тайганын Бай-Тал школлалар чыл дургузуна 7—8-ле өөредилге киноу удурган. Чамдык школлалар бар херекселерин чүтүге бараанын көрүнгө өйлешкен.

Республиканың школлаларнын арамыда калбарган конкурстун тилекчилерин Кызыл тутук монгеде кадалаары-биле тыпсыр СЭКП Тыва обком болган Тыва АССР-ини Министрлер Чөвүлди Доктааткан. Конкурста бо чымын ал-

рель 1-ден октябрь 10-га чедир уламчылаар. Аңаа башкылар коллективтери, комсомол, пионер организациялары, ада-нелер болган школлаларнын шефтери киржи.

Сс чыл өөредилгенин бурун боттандыры болган ортук өөредилгени калбартыр, школа, интернат башкыларын аң шынарлыг септеери, револючу болган күш-ажылчы алдарын музейлерин, булдунарын, ленинчи өрөздү тургузары, школа, интернаттарын көрүштү кылдыр дегинери, уругларнын чайгы дыштанайлазын чедишкинин организациялары, күсүк экзаменерин таарыччалыг эртнери конкурстун негедилеринде кирген.

Салдырган сорулгаларын амдыралга боттандыры кижиндикти кадрларын көрүм-чүрүмүнүн, хууданы алган ажилды дөш хууда харысагалымын чаа өөринер көөр. Башкы кадрларын кижиндикти, оларнын идея-политиктиг деини бидери чүгүлде. Удуртукчу кадрларын солгур чөрү бисте хей. Рабонно аппараттын чөгүр кадрлар-биле хандыраын кичөөгөйге алыр. Овур олтур анык башкы кадрларын удуртук ажилдарже депшидер болган оларын летики, белеткээр ужурут.

Өөредилге чымын эң-не организациястыг доозар дөш башкылар коллективин буруу бугу күжүн салып ажилдарын чүгүлде. Өөредилге программанын, практиктиг ажилдарын долу күөсөдөн кичөөгөй салыр. Класстарже шилчидилеге частыгыларын болдурус ужурут бис. Бир өс өөреникчи ола класкыга катан олурган болза, катан олурганнын чылдагыны протоколга мала-ла тодарай көргүстүнгөн болур ужурут. Күсүк экзаменге артан өөреникчилер-биле кичөөдери организацияларын планнаар. Оларнын чедир өөренимйи барган чүгүлде хандыр өөредир болган бугу программаны дегерезин өөредир албан эвес. Эге класкынын куун шыгалды өөреникчилери-биле чакы уде 10—15 куун кичөөдөшкөн, оларын шилчидер айтыртыгы дораан шиттирелепти болур.

Школлаларын социалист хуудалезин болган оларнын күөсөдөшин башкылар, районнар чөвүлдеринге калбак хей-ниитини киржилези-биле чүгүлде болур ужурут. Школа, класс, интернат, девискар бурунуге кылды чоруулары-биле алган хуудалезин чедишкинин күөсөдү дөш организациястыг ажилдарын чорууларын бистин сонгараттынмас сорулгалык ол.

Б. БОЛДУР-ООЛ,
республиканың чырдымышкы министри.

Улуг-Хем районунун Ак-Туруг кезээки школазын өөредилге чылы организациястыг эрткен. 8 болган 11-ги класстарнын өөреникчилери доозарнын экзаменерин чедишкинин дужааннар.

ЧУРУКТА: 11-ги классты бо чымын доозуп турарлар чымын бирээзи—УТКА 25 чымын совхозтун ажилчыны Парымажан Эник-оол соолгу экзаменге белеткенип оларда ону чурукка тырттырган.

В. МОНГУШТУН фотосу.

Улугларнын сүмези

— Эргин уруглар! Школаны доозуп үнерини хуңу чооктулуп келген. Силерин мурунугары мичан эң-не кол айтыры тургустунар. Ол дөргө «Ким болуру?» деп айтырдыр. Бергерден көртас, дилди, тура-сорулук кижилерге геологтун мергежили сүмелел болур мен. Ол берге болган солуу акыл. Бичаалды ол мергежи мекээ таарышкан, мичанга професиянык ам мек. деп.—Теранг-Хая партизанчык кол пиясер-геолог В. Казанков доозуучуларын кыйгырган.

Ол 15 чыл дургузунда геологтап келген. Бо чылдарын бекин Эрзинге, Моңгуи-Тайгага эрттирген. Ам Теранг-Хаяга келген. Геолог болурун кузунер амдыралдыг эге оруун Теранг-Хая партизанга чедир алган, оон мыай өөренин болур.

Байн-Кол школазында ханна башкымы 3. Муестова школазынын доозуучуларын мындыг сестерин бараалаганы:

— Эрткен-билгеле бичвалерини каран ажилды, оларын кижиндери дег чамай мергежили көвар. Уруглар чам болган эртем-билини, чаагай күөз-чүтүлдери оларнын кижиндиктиг дораан болдурус чөвүлдерин башкымын професиянын шилин алырныч сүмелел тур мен.

Байн-Кол школазында доозуучулар-биле ужурамынга кезээкинге анык-анык мергежилдиг кижилер уруглар боттарынын арга-сүмезин бергалез.

М. БИЛЕН-ООЛ,
Улуг-Хем район.

Доозукчулар, оларнын планы

«Тыва кобальт» комбинаттын ууз тудуулары калбарган Хову-Аксинин ажилчыны суурааларында сс чымын болган ортук 2 школа ажилдап турар. Нити билигтин ортук школазын 44 кизи доозар, ажилчыны аныкларын кезээки школазын 18 доозуучулары бышкан билигнин аттестаттарын алыр дөш бо хуунерде шууду өөренип, катан турарлар. Хову-Аксинин 8 чыл школазында 47 доозуучу бар. Экзаменерге белеткен ажилдары болган катанталыгы школлаларда организациястыг эгелез.

«Узе өөредилгенин тергенин» деп хөрөк демдикти, хоочун башкы Тагыла Васильева Васина 10 «а» класстыг удуртукчу болган орус дил, литература башкымы. Ол мында ден чүгүлдеп турар:

— Бистин 10 «а» класста 21 өөреникчи бар. Доозукчуларын чартык кези бугурундо ажилдап деп турар. Оларды үшү класстыг чолалачылар эргезин чедип алган. Оларын тус черин АТА-ш акыла хуудан алармынга белен. Кыстарын чамдыгыны тудуучу болур күөсөдүгэр, ортук школазын доозуучулар гускый курстарга тудуучулу шугулатур, будучу долу мергежилдерин конуч дөргөн 2—3 ай иштинде шигээдин ап, ажилдап өгөлей бээрлар.

Дөдү өөредилге черлеринге кирер күөсөдүгэр арбын. Доозукчулар Галина Маслова, Люба Шадрин баштадыр 6 кизи Кызылдың башкы институтунга өөренир планын. Люба Шадрин концерттерге эң-не адепкейлиг киржири, пионерлер-биле ажилдаар, башкыларга хуудалажыр, башкы ажилчынын талазы-биле соуургалды өөреникчи. Чурукта Тыванын кобальтын бараалагдыр чагай херекке үдүн кирер дөш Николай Колдунов, Виктор Ретеников Красноярскинин политехниктиг институтунга өөренир планын. Валентина Малова инженер-химик болур күөсөдүгэр болган ол эртемге школазын тергениннин бирээзи болуп келген.

Узуг идеяда берип турар доозукчу Яков Оюн, оң күөсөдүгэр механик-математик. Математика аминпадаларын киржинчизи, бо чымын болган бүтү-эвеледин (билеиңе математика олимпалаанын киржинчизи. «Тыва кобальт» комбинаттын кезир удеги чеканын болур дөш кызым өөренип тур мен» деп, Яков чүгүлдеп турар.

Сс класе доозукчу Рана Сагарат-оол башкы училештинге өөренир күөсөдүгэр. Сс класе доозуучуларын дөртүчү үш кезин 9 класече өөренип кирерин школлаларын башкылар коллективтерин чедир алыр планнаар.

О. КОРОДА.

Школа-биле кады

Өөредилге чымын сөвүгү хуунер чөрүп турар. Уругларнын өөредилгенин чедишкинин болуру чүтүге школлалар, башкылардын хамаарык дөргө болза шын эвес. Өөредилге дөргө чаа күш-ажылдыр, күш-ажыл болуруда белен эвес, өөреникчилерин хей күштү, кызымкый чорукту, көрүм-чүрүмүн көргөр. Бичаалган ада-не кижин бодунун ажил-толуи мындыг чамдыктарга өөредир, кижиндери ужурут.

Ада-ненин талазында хайгаарал чок болуруга, үстүкү класкылар билиг өөредилгенин суларан, кичөөдөр үзүп, оон келерге өөредилгенин ара калаттар. Школаны ара калар чорук ада-ненин чорук чок, кошкык талазын көргүзүп турар. Бир өс ада-не буруу уруун азы огуун чайгылыш чок туруштук, салган сорулгалы чедип алыр кылдыр кижиндик келген болса ол каян-да өөредилгенин оспаксырас болган школазын калбар.

Уруглар кижиндиктеги ада-нени харысагалымын дугайын чүгүлдеп тура, мындыг айтыртыгы бола утту болбас. Устүкү класкынын професия шилин аларыга ада-не чаа шил киржилези болур ужурут. Уругларнын ада-нени олоруны кымыла артык бидер: оң сонуургалы, кыдыкшык байдалы дөш өөскө-дээ, бичаал-даа чамдык авалар, ачалар уругларын «мөөн кузунер» бугулар оо-бо институтке кире деп албадылар. Ол конуч шил эвес. Уругларнын күөз-соуурагында хамаарыштыр сүме калар болган башкы, кадым-даа алба-далык ажи туринде чедирбес. Бо айтырыг талазы-биле ада-нелер база ла школа-биле, башкылар-биле сүмелер ужурут.

Ийн чылм бооп артар күүргөдээ, ада-неге-даа карамак. Уругларнын чаа өөредилгенин чыл-

дагыны анык-анык боор-дур. Аарыг болган, кыдыкшыктын докчаанын дөш өөредилге кошкык бергалез. Мындыг таварылгада херектиг ужурун өөренип көөрү чүгүлде.

Бир чамдык ада-нелер чылдан чылда класкы шилчип чораш, школланы доозуп алырны бодайын, «кыраан эвес, ам-дээ өөренип четтигиптер оң диктираар. Чаага уруглар оон аде кижиндик ужурут турган, оларын харын летики таарычча чок. Катан оурамын күрүнге кайы хере когаралды чедирин турарын чамдык ада-нелер хандыр билбес болулар.

Бөгүгү салгалды ёзулук кижилер кылдыр кижиндери бистин, ада-нелерин херөөш. Аңаа ада-ненин кирилгенин бирги эвечте чүдөл артык уду болурун ултас херек. Чаа коммунисттиг шигээди тургузарынын эстабелатын бүтүрөлдиг,

дарда анык салгалды кижиндиктеги оонгай кичөөгөй салып турар апаргы-даа ол кижиндиктегө хей-ниитини киржилези улгадып турар. Ада-нелер комитеттери, школага өг-бүлөгө дузалаарынын чөвүлдерин харысага чок адина-нелерин шиги хемчөө ап, кижиндери ужурут.

Бүтү-ниитини өөредилгенин талазы-биле херөөшөр чөвүлдерин реидилерин чөрүлүп болур. Олар өг-бүлөгө бурунуге келтеш, ажил-чакыт чокка беседалык, арга-сүмел бээрлар. Ол хөржөк болза ада-ненин ажилдан турар черин айлы-биле хемчөө ап, чүгүлдеп алаар.

Өөредилге чымын сөвүгү хуунер эң-не организациястыг эрттирер, экзамен дүгээр уругларынга таарыччалык байдалды тургузулду, оларга дузалажыры ада-нелерден негеттиип турар.

Е. КВИТНХ,
Кызылдың № 3 школазын башкымы.

Ийн чылчылар-биле ажил

Эге класстарга чангыс ола-ла башкы башкыларын келген өөреникчилерин билиг шымар болур. Дөрт чылда өөредилге келген башкымын аягы-чанды, холууун үжү, сонуургалы, чөштү мөзүлү, шыкы чым дөш хей чүгүлде талазы-биле ову дөзөп болур. Манча кичек кылдыр бистин Кызыл-Даг сс чыл школазын эге класстарга чангыс башкы докчаалды башкыларын доозтурган 5 «а», 5 «б», 6 «б» класстарын башкылар-биле эки талазы болган чамдык четте талазы-биле дөш болуучуларын көргөн бис. Бичаалган башкы кизи бүтү эки талазы-биле болуун өөреникчилерге үлөгер-чижек болур ужурут.

Эге класстарга быжыг билигн чедип алган, үлөгерин салгал-чурума чангычыл уруглар үстүкү класстарга келгенде багай өөредилге, чүрүм уруор чоруктан берсиер, эпоксууар. Башкыларын хей солгур чоруун болдурубашкы ууз өөредилгенин удуртукчу ажилдакчылар кол кичөөгөй салыры чүгүлде. Ону чедир алыр болуучусу-са, бистин школлаларына багай өөренип, катан оурууларын саны эвожээр.

Ола-ла класкыга катан олурган ийн чылчылар-биле тогум канчаар ажилдаа экил дөргөдүн дугаймын чылда башкы эл-өөренин арга-дуржулгазын хандыр соуургал турар бис. Бо талазы-биле чүгүлде бистин школазын методиктиг каттык-кымынын секциянык болган. Эрткен өөредилге чымында бисте 38 өөреникчи катан өөренип.

Бистин башкыларын чамдык савалдары-биле алырга, катан олурган өөреникчи буруу, хей неинде-ле ол класстын өөреникчилеринде билигин деини бидик болур. Ол өөреникчи ийн азы үш эртемге алган демдек алган азы чангыс эртемге күсүк шыгалды туткан, угбайн катан олурган болур. Багай алган эртемнин талазы-биле ол өөреникчи шуугу курут, дөзөөлөч чок деп черле болбас. Билзе чогуру чүгүлде оода-ла 20—25 хууун черле билди ужурут. Оон анында ол өөреникчи чаа класстын коллективинде

кирген болганда, ол класстын бүтү эртемнин программа ёзуугар өөренир апары билдинтир.

Бичаалган ийн чылчы өөреникчи сактырга белен шыккан, эртем чылы өөренип чүгүлдерин башкы катан таймалыраарга, сактып көөп турар болур. Оон уламында өөредилге чымын эгезинде өөредилгенин шору болур. Бичаалган дыка хей башкылар «бо-даа ийн чылчы кизи ажилчыраа боор деп бодал-биле ийн чылчыларже шоолук кичөөгөй салбайн, чаа шилчип келген, пазал кошкык өөреникчилеринге кичөөгөйи сала калаттар.

Шак иштин ийн чылчы болган өөреникчи чалгарып, бүтү-ле чүгүлдерге сонуургалы чидип, хөөп

чокталып, харын-даа билер чүгүлдерин утту эгелээр. Оон уламында чангыс класкы үш чыл өөренип ийкеп, харын-даа өөредилгенин оспаксыраар, школазын ара калар чоруктар тыптын келтир. Ону болдурус дөш ийн чылчылар-биле канчаар ажилдаа ажил?

Чүгүл-даа мурунда ийн чылчыны багай алган эртемни ол класста ажилдап турар башкы буруу чыл билери чүгүлде. Өөреникчинин багай алган эртемнин башкымын баштайгы уде харын-даа ол эртемге хамаарыштыр аяанда класстын программаны катанга эки. Эске эртемнин башкыларын ийн чылчылар-биле канчаар кичөөдөш ажил? Бүтү өөреникчилер-биле кады

Бөгүн республиканың школлаларында доозукчу класстарында сөвүгү кичээлче медээ бердинген. Чүс-чүс оолдар, кыстар ортук школазын доозуп үнерини шигирилик үезин—күрүне экзаменерин дужаарынга белидиралдык делем оруктары ажыттынар. Кандыг-даа ажил бисте үнелиг, солун. Чүгеле эки өөреникчи болган шилчип алган мергежилдинге ынак болуру чүгүлде.

Бо чурукта Шагаан-Арымын № 1 школазын 10-гү класкылары Лариса Гусова, Любовь Еранцева, Людмила Федорова болган Зоя Кострова оларын өөредилге чымынын сөвүгү хуунеринде тырттырган. Доозукчуларын чөвүгү кол сорулгалы — экзаменерин эки дужаары. Уруглар экзаменерге шудургу белеткенип турарлар. Чоруунар чогузун, доозукчулар.

И. ИВАНОВТУН фотосу.

ЭЖИШКИЛЕР

Бистин делем, узуг Төрөөн чүртүвүстүгү кайы-даа бузуунга торуттугун, акы-думна кылдыг-даа налынык килемер Кызылдың башкы институтунга кээп өөренип киреши, оң мурунда бот-боттарын тагышпас чораан оолдар, кыстар кады төзөн алышкылар, уг-башкылар дег чок, эргим апарарар.

Валентина Аранта биле Любовь Дамба-Хуурак эжиниктер каймы-даа школачы кылдыры да башкынын професиянын шилин алган килемер. Ортукта школазын чедишкинин доокан, Кызылдың башкы институтунун педагогика факультетинге өөренип кирешир. Өөредилге чымынын баштайгы хуунден эгелезин, студент амдырал оларын чарымбас оңуктур болдурган. Дөрт чыл билдирмей эрте берген. Күзөл боттанган. Эжиниктер дөдү эртемнин эге класе башкынын диплому хозга алганнар. Олар Эрзинин Нарын школазында кады барып ажилдар деп шигирилеп алганнар.

Школазын дирекциязы оларга бир дуугар берип ажилдап турар. Бичин чашгарга билигин эге чаданы өөредир харысагалык болган нарын айтырар. Бир дуугар класкы элээр дуржулгазы башкылар бекин бергелерге таварык бээр чакыт эвес. Эжиниктер кичөөк буруун бекин өөредилге-кижизилегин деинде эрттирп, ада-нелер-биле быжыг харысагалык тургустунар. Бичаалган башкы Арантамын кичөөк ажилдырал-биле сүмел чымын чөвүлдеп, педагогиканын бүтү принциптерин дүгүшкен бекин деинде эртин турар. Башкы чаа чүгүлде эртен темалар-биле холбаттыртып, уругларга билдинтир кылдыр таймалыраап, көргүзүп материалдарын кичөөк буруунга ажилгал турар. Башкымын ажилды хей чөгөр, Бичаалган башкы Арантамын кичөөк куткан шыккан эрттирп болбас. Ол чорук өөреникчилерин билигин ала-чайгаараашкы болдурус, оларнын эртемге сонуургалы куду-ладыр.

Башкы кизи болуун билин докчаалды бекин, методика-биле үгүлчү чөсөгөлөп, башкымын ажилды сөвүгү чаа-чаа чедишкинин өөренип көрүп турган, өөреникчилерге быжыг, ханы билигин берип шылар дөргөн. Бал эки билеп турар. Бо сорулга-биле ол «Учительская газета» деп солуун. «Начальная школа» деп журналды. «Педагогическая проблема» деп брошюраларын болган өске-дээ педагогика темазынга хамаарышкан чыгырларын кылгалаан. Өөреникчилерин чымын өөредилге-биле ажилгалар болза хөржөк, оларын келер үенин төсөлүгү хангалык кылдыр кижиндери чүгүлдеп алаар. Анык башкы класстан дашкаар кижизилеге, өөреникчи ажилды ууз кичөөгөйи салып турар. Класстан дашкаар номчулганы күштелдирип, ада-нелер-биле сүмел харысагалык тургустун. Ог-бүлөгө бола уругларнын кижизилегин ууз эвеледир. Бичаалган ада-нелерге А. С. Макарешкоун «Ада-нелерге номунда» созуу беседаларын кысканы-биле чүгүлдеп ийн чылчылар болган оларын турар. Эрткен өөредилге чымында бирги класкылар «эң эки класе дөш» деп чарышка бир-ийн дуугар черлерин алганнар. Бичаалган олар ленинчи өрөздө болган «Күш-ажылдын болган дайынчы алдарын бузуучу» тургунан класстарга кичөөк аас-кежикти болганнар.

В. Аранта хостуг пастарын уруглар-биле эрттирерге шык. Ол музыкага оңа хандыкшылыгы. Бодуун башкымын турар класкынын өөреникчилерге ир кичөөк иотаны шил адаларын өөринди турар. Башкыларын комсомол организациязынын секретары бола ол. Бо өө-

1967 ч. Май 25.

ШЫН 2-ГИАРЫН

Н. ДАКАА.

Ханойнун эрес-маадырлыг чоруу

Бо чылдыг эгесинге чедир Шуур-мактың амдырал хандырылганын чектери болуп турган даарышта мастерсказын, чурук тыртырар чер Самгалдайга ачылдып турган. Оң азынның түненин кам сөс-биле көргүзүшү. Даарышта чегиниң бирги кварталда планы чоңун чагы-биле даарыштыңдан 2900 рубльдин ортугазын кирер турган. Ол сорулга-биле чүгө 554 рубльдин кирер, нийтин-биле бараан бүдүренин планы 4200 рубль турда, бүдүргөн чүгө 930 рубль, ол дөңгө бирги кварталда сөөн дөрт-ле чагыгы хулээп ап кылганы-дыр. Чурук тыртырар мастерсказын мастери эш Коңдоков дээрн бирги кварталда 500 рубльдин азын күтсүдүр турган, оонун шуут күтсүшпөс. Эскер тутулааларга, эш Коңдоков үргүтүп ачылдып келсе-дээ, чоңдан кирген аки-хөргөнгүн күтсүшпөс эвес, а болуптур карманчы кирип турган. Инчаарда оң азын камды-даа контроль чок турган.

Райса Аяк-оол удурутуп турар. Ыжымчы дөңгө эң харыссалгалыг ажил. Качарлар бичкар болду, мастери чачар даараар алаар. Райса Аяк-оол үр үедө башкылап чоран. Ыжымчы болуптур күзел-биле 1965 чылда Дола-Ростов коорайга тускай күстү дозуу, ам төрөң Самагалдайга ачылдып турар. Ол төрөң, зепти азынгы бичкар мастери. «Эң бичкар эң харыссалгалыг, өөренип алган-да болуша, бо-ла бергелерге таварым бээр-дир мен—деп. Райса Аяк-оол чугалап турар.—Ыжымчы тына национал костюму бичкары элөөн парин. Ону бичкар даараарын тускай маймы ам-даа чок болганы-биле, даап, орустууп бичкар уду-тур бис» — деп, тайлыбырал уду-турган. Олар хой кургузунда хөрөңгө шөптө, палателер, костюмдер, уругтар хөтөргөн чыгыш хой кылды тургалар. Мастери азын азында Дамин Шуржузма, Полина Бадим, Овин Намажал буттарынд өвшакан азынның өки түнелерин көргүзүп тургалар. Ам ол хей кижини бүрүтүңе чедир планын ачылдып кылдып алган, чоңун мурунунга күндүктөйдү чедир азыр дөңгө ачылдып турар.

Фоточуру мастери азын ам баа-ла эскерилген. Ол чүгө апрель айда 133 рубльдин ортугазын кирин, планын 105 хуу күтсүдүр, чуруктарынын шынарын экижиткен. Эш Коңдоков баштайгы айларда шынап-ла контроль чокун ачылдып алган, шыны эвес ачылдып турганын минни турган.

Чүгө мындай байдал тургустунганым? Во айтырты харымын чогуур өбүндө республикада чоңун Амдырал хандырылганын министрствот бээр жураут турган. Эрткен чөвү эрткен дөңгө таарышпас. Ол чөрүтү катаптавазы-биле чогуур чегерге шыгыш харыссалгалын күтсүдүр чүгүлө.

Ам байдал мурункузуңдан элөөн эскерилген. Самагалдайга чак комбинатты ачтыкан. Төлөнел өзүгүр кылга тускай бажыңче кирген. Уе туут ачылдырынга таарымчалыг байдалды берген билдингир. Амдырал хандырылганын комбинатын тускай директорун тургускан. Ол комбинат даарышыга чег, чурука тыртырар, ийик септээр чер, парикмахерсаа ачылдып эгелөөн. Даарышта чегинде бир бичкынчы, 9 мастер ачылдып турар. Ол хей апрель айда ажил планын күтсүшпөс. Апрельде бараанын продукция бүдүренин 908 рубльге, нийти продукциянын 1350 рубльге кылган. Ам айда баштайгы үш ай иштинде азынның азын чөвү продукция бүдүргөн. Ол хейти бичкынчы

тар шийтирээрн негеттинип турар толаргай хемчеглерин наеридер, ажил-ишчилерин санал-онолын өөренип көөр талазы-биле ачылдырып чоруткан. Азын хуңуңун салы кызырыла-даа, күш-ажылдыг бүдүрүкчүлүгү, темпизин күдүлдегес сорулга туруп турар. Неделдиз ийи дымшаныр хуңуу тургусканы совет кижилерин артем-онолын бедделерип, ажил-өдүңү кижилеринге, ишпанырынга эң таарымчалыг байдалды тургалар.

СЭКП ТК-ның, ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлөдүниң болгаш ВЦСПС-тиң Чөбүлүгелерин, албан черлеринин болгаш организацияларын ажалчыларын болгаш албан-жаакчыларын ийи дымшаныр болгаш беш ажал хуңуңуң неделдизе ишчилер дугайында» доктаалын ажал-ишчи кижини бүрүзү уагт сонугура-биле номучуп, үк доктаалдын бодунун колдөвүнине калчар бутталарын соңутурап тургалар. Кызмын М 2 автоажыл-агыйына партия, профсоюз организацияларын бо талазы-биле чөлаачыларын, септекчилерин, инженер-техниктиг ажалдыкчыларын санааны, боданын билеп азыр доң оларын-биле сүмөлежин, хой ажалдарын кылган.

Чоокта чаа автоажыл-агыйга ийи дымшаныр хуңуң ажал неделагыңе ишчилерине белетке дугайында чугалашкан бүдүрүгү хуралы болуп эрткен. Алаа беш ажал болган ийи дымшаныр хуңуң неделдизе ишчилерин белетээр комиссияныг дараа С. Красноперов өлетке кылган. Тускай башкылап комиссия ажалчылар ортуңунда СЭКП ТК-ның болгаш Совет чакыткы доктаалын укур-укузаны таймырлаан, бодунун ажал-агыйына хамаарыш-

тар шийтирээрн негеттинип турар толаргай хемчеглерин наеридер, ажил-ишчилерин санал-онолын өөренип көөр талазы-биле ачылдырып чоруткан. Азын хуңуңун салы кызырыла-даа, күш-ажылдыг бүдүрүкчүлүгү, темпизин күдүлдегес сорулга туруп турар. Неделдиз ийи дымшаныр хуңуу тургусканы совет кижилерин артем-онолын бедделерип, ажил-өдүңү кижилеринге, ишпанырынга эң таарымчалыг байдалды тургалар.

Чоокта чаа автоажыл-агыйга ийи дымшаныр хуңуң ажал неделагыңе ишчилерине белетке дугайында чугалашкан бүдүрүгү хуралы болуп эрткен. Алаа беш ажал болган ийи дымшаныр хуңуң неделдизе ишчилерине белетээр комиссияныг дараа С. Красноперов өлетке кылган. Тускай башкылап комиссия ажалчылар ортуңунда СЭКП ТК-ның болгаш Совет чакыткы доктаалын укур-укузаны таймырлаан, бодунун ажал-агыйына хамаарыш-

Чоокта чаа автоажыл-агыйга ийи дымшаныр хуңуң ажал неделагыңе ишчилерине белетке дугайында чугалашкан бүдүрүгү хуралы болуп эрткен. Алаа беш ажал болган ийи дымшаныр хуңуң неделдизе ишчилерине белетээр комиссияныг дараа С. Красноперов өлетке кылган. Тускай башкылап комиссия ажалчылар ортуңунда СЭКП ТК-ның болгаш Совет чакыткы доктаалын укур-укузаны таймырлаан, бодунун ажал-агыйына хамаарыш-

Чоокта чаа автоажыл-агыйга ийи дымшаныр хуңуң ажал неделагыңе ишчилерине белетке дугайында чугалашкан бүдүрүгү хуралы болуп эрткен. Алаа беш ажал болган ийи дымшаныр хуңуң неделдизе ишчилерине белетээр комиссияныг дараа С. Красноперов өлетке кылган. Тускай башкылап комиссия ажалчылар ортуңунда СЭКП ТК-ның болгаш Совет чакыткы доктаалын укур-укузаны таймырлаан, бодунун ажал-агыйына хамаарыш-

ХАНОЙ. СЭТА-ның корреспондентин Е. Кобелевтиң дамчыдып турары болза: «Чөвү америк самолетту аңдарга ачылдып турарга ачылдып турган. Ханойнун чурукчалары ол дугайын агаардан халдаашкыга удуу намагалаалык хоорай комитетинин радио дамчытыр дымла-дыларында ой-шаштыр билди ап турар. Апрель 24-тен эгелөөн Ханойнун агаарына дуураанын медээси болбоан хун эрткен боор. Эрткен айнык дугурунда наймысалаалык элтиктиктери америк уаар чүгү-биле кады-доңкун тудуушкунарын 13 ууда чоруткан. Олар ууш чедип-кинни чедип алган — дайынын 43 самолетун аңдар аткан. Ол тына-ле оңа чугула тилекеге болган, чүгө дөңгө Ханойже болган оң чоңугу-че кам ууда чоруткан халдаашкы-нарынчык үзелде америк команди-ды бодунуң салган сорулгазын херек кырынга чедип ап ишпиданы. Ханойда дөңгө градуе ийи ийи неделдизе үргүлчүлүгү келген. Агаар-байдуштуң ол аар-берге байдалды-рында агаардан халдаашкыга удуу намагалаалык шериглерин дайынчы турмуштары доктаалы солуштушкан, америк самолеттары халдаашкыны шак бүрүзүңдө ойтур шаар

болган оң чоңуга момуларынын дээринде америк ракетаның самол-еттар ужураары үргүлчүлүк ачылдып турган. Ханойнун чурукчалары ол дугайын агаардан халдаашкыга удуу намагалаалык хоорай комитетинин радио дамчытыр дымла-дыларында ой-шаштыр билди ап турар. Апрель 24-тен эгелөөн Ханойнун агаарына дуураанын медээси болбоан хун эрткен боор. Эрткен айнык дугурунда наймысалаалык элтиктиктери америк уаар чүгү-биле кады-доңкун тудуушкунарын 13 ууда чоруткан. Олар ууш чедип-кинни чедип алган — дайынын 43 самолетун аңдар аткан. Ол тына-ле оңа чугула тилекеге болган, чүгө дөңгө Ханойже болган оң чоңугу-че кам ууда чоруткан халдаашкы-нарынчык үзелде америк команди-ды бодунуң салган сорулгазын херек кырынга чедип ап ишпиданы.

Ханойнун чурукчалары ол дугайын агаардан халдаашкыга удуу намагалаалык хоорай комитетинин радио дамчытыр дымла-дыларында ой-шаштыр билди ап турар. Апрель 24-тен эгелөөн Ханойнун агаарына дуураанын медээси болбоан хун эрткен боор. Эрткен айнык дугурунда наймысалаалык элтиктиктери америк уаар чүгү-биле кады-доңкун тудуушкунарын 13 ууда чоруткан. Олар ууш чедип-кинни чедип алган — дайынын 43 самолетун аңдар аткан. Ол тына-ле оңа чугула тилекеге болган, чүгө дөңгө Ханойже болган оң чоңугу-че кам ууда чоруткан халдаашкы-нарынчык үзелде америк команди-ды бодунуң салган сорулгазын херек кырынга чедип ап ишпиданы.

ларже ой-шаштыр барып, өрттү өкүренип, балыгалак кижилерге дөңгө чедип амыла киржин турган. Фронту Ханойнун чурукчаларына девидээр, ундарар чорук чүгүлөдөшпөс. Олар буттарыныг кү-жүгө бүдүрүлдүг.

Ханойнун кырынга ХАНОЙ. (СЭТА). Ханой дээринин камгалакчылары май 23-те база бир америк самолетту дүжүр аткан. Вывалдыттыган медээлер өзүгүр алырга, ВДР-нің девискеринин агаар делгенге дүжүр аттырган америк самол-еттарынын нийти саны ам 1949 четкен.

ШИЛЧИРИНИН КЫРЫНДА

СЭКП ТК-ның, ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлөдүниң болгаш ВЦСПС-тиң Чөбүлүгелерин, албан черлеринин болгаш организацияларын ажалчыларын болгаш албан-жаакчыларын ийи дымшаныр болгаш беш ажал хуңуңуң неделдизе ишчилер дугайында» доктаалын ажал-ишчи кижини бүрүзү уагт сонугура-биле номучуп, үк доктаалдын бодунун колдөвүнине калчар бутталарын соңутурап тургалар. Кызмын М 2 автоажыл-агыйына партия, профсоюз организацияларын бо талазы-биле чөлаачыларын, септекчилерин, инженер-техниктиг ажалдыкчыларын санааны, боданын билеп азыр доң оларын-биле сүмөлежин, хой ажалдарын кылган.

Чоокта чаа автоажыл-агыйга ийи дымшаныр хуңуң ажал неделагыңе ишчилерине белетке дугайында чугалашкан бүдүрүгү хуралы болуп эрткен. Алаа беш ажал болган ийи дымшаныр хуңуң неделдизе ишчилерине белетээр комиссияныг дараа С. Красноперов өлетке кылган. Тускай башкылап комиссия ажалчылар ортуңунда СЭКП ТК-ның болгаш Совет чакыткы доктаалын укур-укузаны таймырлаан, бодунун ажал-агыйына хамаарыш-

Чоокта чаа автоажыл-агыйга ийи дымшаныр хуңуң ажал неделагыңе ишчилерине белетке дугайында чугалашкан бүдүрүгү хуралы болуп эрткен. Алаа беш ажал болган ийи дымшаныр хуңуң неделдизе ишчилерине белетээр комиссияныг дараа С. Красноперов өлетке кылган. Тускай башкылап комиссия ажалчылар ортуңунда СЭКП ТК-ның болгаш Совет чакыткы доктаалын укур-укузаны таймырлаан, бодунун ажал-агыйына хамаарыш-

У ТАН КАИРДЕ КЕЛГЕН

КАИР. (СЭТА). КНО-нун чыгыше секретары У Тан КАР-ның наймысалаалык Каирде келген. Чоокта Чөвү чүгө сөөгү үедө тургустунган байдалды Каттышкан Араб Республика-нын удуруткучлары-биле ол чуга-лаштыр.

СИРИЯНЫН УЛУСЧУ АРМИЯЗЫГА КИШР БИЖИДИШКИН

ДАМАСК. (СЭТА). Сирияныг улуусчу армияныг эки-турушчыларын кири бижип ап турар. Эр болган хөрөңгө кижилер — ажал-чыгыштар, таралчылар, албан-жаакчы-лар, студенттер, чуруктуу депшалды-лар, чаалап алымышчыларын, хо-сталашкан болган хамаарышпас чо-руун камгалаар дөңгө боо-чөпкөсиге холга туткан туруткучтарына белең чоруу илгерилеп турар. Кызы-гар зонасында суурларда болган чуруткучтар чөрлерде бүгү чогуу наамыг чок чорудуп турар камга-лаа хемчеглеринге кирип турар.

„Португали“ Гвинеяда колонизаторларны чидирин

КОНАБРИ. (СЭТА). «Португали» Гвинеяныг патриоттарынын сөөгү неделада колонизаторларга удуу туулушкунарын күн-нелинде 112 португали солдаттар өлүрткөн, каш-каш чүгү ба-лыглаттырган, 25 бронемашина-ны чок кылган, 4 судуну суг дү-вүнче кирген. Гвинеяныг болгаш Зелёный Мыс ортулуктарыг Хамаарыш-пас африка партиязыныг Кона-бри партиял үндүргөн дына-дында чугалап турары болза, сөөгү хуңуверде ол партияныг турум кезектери болган партизан-нар колонияныг наймысалаа-нын шуут чоңунда жыгылаан лагерлерге шаап халдаашкын кылааткан.

Насерниң медеггели

КАИР. (СЭТА). Израиль судуолары, а ол ышкан Израильче стратеги-к чүктүктери чедир өске-даа бүгү чуруттарыг судуолары КАР Акаба элтепке кирибес дээрин КАР-ның президентин Гамаль Абдель Насер чарлаа. Египет шериг-агаар күштеринин командиы болган төлөкчи-чилер-биле ужуражымшык үезинде чүгө чугалап турган, президент Насер ол медеггели кылган. Ук ужуражымшык шериг-агаар күштери-нин Синай чартык ортукага хоу штавишка болган. КАР-ның шериг-агаар күштеринин төлөкчилери-биле ужурашкан соонда президент Насер болган оң үдөп чорутур кижилер шериг-агаар күштеринин өөрдөлгөзүн хайтарган көргөн.

КАР-НЫН ДАШТЫНЫ ХЕРЕКТЕР МИНИСТРИНИН ОРЛАНЧЫЗЫНЫН МЕДЕГГЕЛИ

КАИР. (СЭТА). Израильге бээр дөңгө нефтиг танкерлерин Акаба мугулдуругу Каттышкан Араб Республика эрттирбес дээринин дугайы-нда Йорданияныг болгаш Сауд Ара-бияныг кырынга чедип ап ишпиданы.

Ливаннун чаааанын шийтири

БАЙРУТ. (СЭТА). Ливаннун чаа араб-израиль кызыгарларды курулаарда турарларын шеригте кедирини шийтирлөөн. Бо шийти-заа араб-израиль кызыгарларды курулаарда байдал-биле холбоштыр курулаарда турарларын шеригте

КОНГОНУН (Браззавиль) херэжешпери национал тургузушкунга иденейлик кирип турар.

Конго хөрөңгө жөңгөшпери революстут элөөлөк организацияга кал-тылаш олар 1967 чылда күш-ажылдыг доңугуңуң ала-биле эрттирер деп Национал революстут шим-чекчи партианыг кыймырын ийи-биле дөңгө, Бо үедө «ийи билекти сымыртыны алган ажалдар»

КИЗИНГЕР — ХДЭ-НИН ДАРГАЗЫ БРАУНШВЕГ. (СЭТА).

Христиан-демократтыг элөөлөк эвөдизин ГФР-нің наидери Кизингери ХДЭ-ның даргазы сонган. Мынчаар-да бир чакыткы баштын ГФР-де эң ууш буржуаз партияны баш-тааны ол. Кавчлер турган Эрхард ХДЭ-ның хуңуңуң даргазына соңутураган.

Министрлер комиссиязынын хуралы

НЬЮ-Йорк. (СЭТА). Израильдин премьер-министри Девид Шлоо аймыл чок чорутуп айтырылары-ныд талазы-биле министрлер комис-сиязын даштыгы хуралын чыгар-дыган. Юнайтед Пресс агентлиги-диң дымчакыны-биле алырга, изра-иль судуоларын, а ол ышкан Изра-ильдин Элат португа стратеги-к чүктүктери чедирин турар өске-даа бүгү чуруттарыг судуолары Акаба элтепке КАР-ның кирибес дугайын КАР-ның президентин Гамаль Аб-дель Насерниң медеггели ол хура-га чугалашкан көргөн.

Конгоңун (Браззавиль) херэжешпери национал тургузушкунга иденейлик кирип турар. «Конго хөрөңгө жөңгөшпери революстут элөөлөк организацияга калтылаш олар 1967 чылда күш-ажылдыг доңугуңуң ала-биле эрттирер деп Национал революстут шимчекчи партианыг кыймырын ийи-биле дөңгө, Бо үедө «ийи билекти сымыртыны алган ажалдар»

ЧУРУКТА: конго хөрөңгөшпери «ийи билекти сымыртыны алган ажалдар» деп социалист суботниче.

СЭТА-ның фотохроникам.

Май 25 — Африканың хостага хуну

Бүгү Африка хостуг, хамаарышпас болур

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Ол хуну Африканыг хостагага мынакында удустарын күштеринин көрдөгөжө эрттирер, хостага, чыгыс-си болгаш сонал деп-шылде дөңгө оларын демосиянын түнелдерин удурутуп турар. «Коло-назаторлар, Африкадан үндүлгөң» деп доңу-биле империализмде болган колониялыг африка уду-старын бүрүн хосталган турарын кү-жүрү бүгү кижилерин дем каткан хөдөлүшкүнерин организациян турар.

Африка чыгыс-си организациязы-нын демосиянын чылдыры оң ке-жигунаарын хой нуруузу импери-ализмдин болган колонизаторлар-нын Африканы чарыдырар дээр оң доңу-биле азынның тылде үн-дөр шийтирелер чоруту көргүзүп турар. Чыгыс-си болгаш сонал деп-шылде дөңгө буттарыныг демосияныг африка удустарын күжөң-ши-нинерин каттыштарынын бүгү аргалары ол организацияда бар. Буттарыныг херектерин бот тускай-лай башкылар шийдэр шивек афри-каларда чок дөр барымы талакы политиктиктерин даап бодашкыны-ны буурап дүшкөн.

Чугула социал-политиктиг айты-рыларын шийтирээрликче АЧО кезегей шийтирээрликче. Ам хама-кты мурунда африка удустарын үндөзгө эрте-ажыктарын барымда-лап турган, оларын чыгыс эвө дөңгө, Африкага тайбыд дөңгө, ол дөңгө адродуп чөпкөс чок зонаны тургузар дөңгө демосиян турар. Мали Республиканыг президентин Модибо Кейтинин айтып турганын бугаар алырга, ол организация «Африка динти сөөк дайыңче хан-дыкшыр дөр бүгү орадыкымшы-нынын сый шаарын» орадыкымшы турар. Эзөөн хой африка чуруттары-нын аразыма (Алжирин болган Мароккоңун, Эфиопияны болган Сомалини аразыма) болган оң-доа өскөлерин аразыма) кызыгар маргыдаларын база чөрүлгө-лөрүн таарыштыр шийтирээрликче ол киришкен.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Каттышкан Араб Республиканыг удуу бодунуң чурутунуң хөгжүдөөжөн социалист орду дөңгө чедип-киринг демосиян турар. Алжирде, Гвинеяда, Малиде, Конгода (Браззавиль наймысалаалыг) хамаарышпас, национал, демократтыг күрүшпөс, ийи түргүзүшкуну эвөң демосиян чоруту турар. Танзанияда социалист характерин муруну чарымын хань сонал чаартыгалары чоруу турар. Ол чурутунуң удустарын дө-

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

Африка чыгыс-си организациязын (АЧО-нун) Африканыг хамаарышпас кувуруненин башкыларынын Аддис-Абеба конференцияныг кирип-чирилери үзүлчөлдө тургусканын деп бөөр дөңгө чыл эрткен. Ол үедө бөөр депшалдык кижин төрөлөгөн май 25-тиң—чаа организацияныг тургустунган хуну—Африканыг хостага хуну кылдыр чыл бүрү байыраг турар.

СОВЕТ ЭРГЕ-ЧАГЫРГАНЫН 50 ТЫИА ОЖУГА

ОКТАБРЬНЫҢ ТУРАСКААЛДАРЫ

Совет эрге-чагырганын юбилейи 50 чылымда бистиң чуртувустун шылгараңгай амылдамчаларына, революциянын демиселчилерине, улусчу мадырларга турскаалдар хоорайларын кол оруктарына болгаш шолдеринге тургустунар.

Владимир Ильич Ленинге турскаалдын конкурслеринде Лениндин делгелгени Москванын Топ делгелге залында амыткан. Иделге кижини төрөлгенин салым-чолунга улам улуг салдарын чедирип турар Лениннин — булуң кижинин, баштыкчынын, революционердин дриг, катаптыгына оруу скульпторларнын болгаш архитекторларнын амылдарында илереттинген.

Александровск сатта Ады билдинмес солдаттын хөрүндө алдарнын монге одун кымыскан.

«Москва — мадыр хоорай» деп турскаалды тулар деп турар.

Октябрь революциянын өлгөн дайынчыларынын турскаалына бараан болдуруп «Тайбың болгаш улустарнын аны-дунна чоруу дээш демиселге өлгөннерге» турскаал самбыраын катап тургузары култура амылдардын улуг болушуну болур. Ол турскаал самбыраын бистиң уенин шылгараңгай скульптору Сергей Коеннов чогаалдып кылган. Ам чурукчу ол самбыраын улгаттырган төлөвиленин катап тургузары-биле амылдап турар. 1918 чылда Кызыл шөлде Кремль ханазынын чанынга ук самбыраын Ленин амыткан. Инженерлер-биле кады Сергей Коеннов дедарбас каңчы, алдыны, мозаиканы амыглавышкан, чаа техниканы амылдап кылып турар.

Скульпторларнын чаа амылдары-биле холбаштыр Москванын Хоорай туугач-вулелинин кижигүнү Андрей Гончаровтун чугааланы болгаш:

— Турскаал скульптуразы

болгаш архитектуразы — ол дээрже уениң булуң чыл демиселге-дир. Олар кижини кижиндеп, аңаа бедик сеткил-сагышты хайнытырып, улус чоңуну турскаалын сиңирип, келир үеге бузурелди быжыглап турар. Турскаал уран чүүлү мөңгөдө тургустунуп турар дээрзин демдеглээринге ынак бис. Ынчалза-даа бистиң скульпторларымыстың, чурукчуларымыстың болгаш архитекторларымыстың чогаалдып кылган эң эки чүүлдери мөңгөдө артар.

Массалыг индустрия турушунунун баштайгы үе-чаадагы архитектураның шаптын хөгжүлдүзү турскаал уран чүүлүнүн архитектурадан башкаларынын чоруулушунун болдуруп турганы хей кижилерге билдингир турган. Ам ол таарымча чоң үе-ин амып эртип турар бис. Чедимчелиг шиттилеринин чикетери ам безин эвээш эвэс бар.

Амгы уениң чаа темалары чаа шиттилерин, чаа хевирлерин, чаа дылды тыварын

турскаал чогаалдычыларын-даа негеп турар деп чүве чайгаар билдингир. Ындыг болгаш чурунчунуң үлөсөр дылы кандыг-даа бол, күш-амылда, амыдыралда кижини, оң аажы-чаң овору, күш-амыл талазы-биле каазы чурунчуга кезээле чугула.

Найысылалдын кол оруктары — Ленин, Комсомол, Кутузов, Ленинград проспектилерни, Горький, Садовое кольцо кудумчуларын каастап хевирлээр талазы-биле турскаал амылдарын Москвага чорударын айткан. Каасталга уран чүүлүнүн чогаалдары найысылалда он бир черин каастар. Бо амылдар боттарынын утка-шынарын, идеянык талазы-биле алырга, уениң чогаалдычы паспорт болган турар ужурулуг.

Амыдырал-биле, амгы үе-биле уран чүүлүн хей яны харылзалары чаа турскаал бурзунде, Октябрьнын турскаалынын бурзунде илереттинип турар.

Григорий АНИСИМОВ. (ПМА).

Россияның эртени оон эгелээр

Оожум океанның кызыгаар округу. Май 28-те чурт кызыгааржыларынын — Төрөөн чурттуң кызыгаарларынын камгалаан нозаан бөрт-терлиг дайынчыларнын Ху-чун байырлаар. Бо чурттуң КСРЭ-ниң Ыраккы Чөөн чүк кызыгаарына тырттырган, чер биле океан ында учурашкан. Россияның эртенки оортан эгелээр. Далайда, агаарда болгаш кургаз

терлиг дайынчыларнын Ху-чун байырлаар. Бо чурттуң КСРЭ-ниң Ыраккы Чөөн чүк кызыгаарына тырттырган, чер биле океан ында учурашкан. Россияның эртенки оортан эгелээр. Далайда, агаарда болгаш кургаз

черде кызыгаарны Төрөөн чурттуң кызыгааржыларынын серемчилдей камгалап турар.

ЧУРУКТА: кызыгаарда, дыштаныр шахта. Ю. Муравинниң фотозу. СЭТА-нын фотохрониказы.

Аныяк ленинчилер

Район школаларынын бүгү өөреникчилеринин аддан хире хуузу пионерлер. Оларнын арамындан 791 кижини эки болгаш кончү эки өөренип турар. Хөндөргейин, Бажын-Алазанын болгаш Чаданна хоорайнын № 3 школаларында пионер дружиналары өөредилге талазы-биле дээр терде.

Өөредилгениң кызык, сагылга-чуртунуң болгаш хей-интинин амылдамга илереттинген 178 пионерни бо өөредилге чынын дургустунда ленинчи комсомолду хураалениң кирип алган. А районун пионер организациязы 436 октябртарын хаара туткан.

Районун пионерлери болгаш школачылары 143 тонна демир кескиндизин, 156 килограмм түлени дукту чып дузагаан. Пионер дружиналары хоорай, суурлар ногаачыларынга иденкейлиг кирип, элөөн хей дружиналар сүт-бараан фермаларын шефе ап турар. 100 аажы тигурук командалар кырганарга, уруглар саддарына, бүтүргүлөгө, колхозтарга, совхозтарга шылар шаа-биле дуаа чедирип турар.

«Ленинчи сымдыстар, чырынар!» деп көрдө талазы-биле пионер дружиналарынын амылдамга элөөн солун болгаш чаа чүүлдер болгустун. Көрүлгенин уг-шинге дүүштүр элөөн солун амылдары Чаданна-

нын № 3 болгаш Хайыракан сес чыл школаларында пионер дружиналары чорутканы. Ол дружиналар «Ленинчи сымдыстар, чырынар!» деп стенилерни кылгылаан. «Дайынчы алдарнын походу», «Күш-ажылды ленинчи элдээ», «Уран чүүл эстафеты» болгаш «Беш дөрбөк бичин олимпиада» элөөн чедимчелиг болгаш ялмы-бүрү хевирлерге организацияттынгылаан.

Районда Октябрьнын кызыл искилери-нин, 120 отрядтары амылдап турар. Олар школаларда төрөөн черин өөренирнин бу-лундарын болгаш музейлерин тургусту-лаанар. Тос школада ленинчи класстар, өрөөндөр амылдап турар.

Чадананын № 1 школанын VI «а» класында Вала Котик аттыг пионер отрядынын аажы солун. Школада пионер дружиназы нинтизи-биле 14 тонна демир кескинди чып дузагаан болза, бо отрядтын пионерлери 4 тоннаны чыгган. Школа музейине 29 экспонаттарын чып чып кингирген. Ногаачыдылгага база иде-кейлиг киришкенер.

Пионерлер боттарынын бичин дунмаларын сагым-човангыр ажаакчылары бол-ган амылдары. Вала Котик аттыг отрядтын пионерлери хоорайнын № 1 уруглар

салин шефтер турар. Тола Олар, Олег Дажы-Сегбе, Сергей Ооржак, Аня Сарыгалар оларын иденкейлиг киришкен-биле элөөн уругтарын кичээлдеринге херегалээр херегалелерни, тоолдарга хамаарышкан солун ойнаарактарын кылып чедирип берген. Пионерлерини дузын салдикти коллектив-ни аажок үнелер турар.

Бо отрядтын пионерлери бот-тыныгыр уран чүүлде болгаш спортка аажок ынак-тар. Отряд буруну-биле «миллионны аны-жак дузалакчызы» деп команданын иденкей-лиг кезигүүн.

Совет Эвилелинин өскө хоорайларынын школаларында пионер отрядтары-биле бо отряд интернационалдыг харылзааны ту-дуп, белектерин чорудуп турар. Бурят АССР-нин Улан-Удэ хоорайда № 31 школа-да «Бригантина» деп пионер отряды-биле чаалаалып турар. «Тыва АССР» деп аль-бомуну, Тыва АССР дугайында тайырлыгы, Тыванын чурукчуларынын дугайында ному болган Ленин дугайында тыва дым-кырында ному ол отрядче чорудуп берген. Ол отряд болгустун школанын музейинге «Тыва АССР» деп булуң тургузар деп турар. Азербайжан ССР-ниң Геокчай хоорайда № 4 школада пионер отряды-биле база харылзалыг.

Экиннин төрөөн хүнүн демдеглээр, бай-рылда хүннеринде бот-боттарыңче алыр чурукчулар чорудуп, байыр чедиргени бо отрядта чакчы болган. Экиннин төрөөн хүнүнде чүүл байыр чедирер эвес, харын шунту чыгылап белекчиге салып берип, кады ойнап хөгөлөп, чурукка тырттырып туралар.

Отрядтын пионерлери шериг ойнарынга аажок хандыкчылыг. «Зарница» деп шериг оюнунга бо найралдыг отряд эки деп үнелешип, дээрлеринин санынга каттыш-кан.

Өөредилгениң кошкартын доктаамал кичээлге ап турар. Ыландыг отрядтын шалыкчы пионерлери оларга дузалашкан. Багай демдектер ап тураларын отряд чевүленгине тургустун болгаш шымык пи-онерлерде кошкан. Бо иденкейлиг чылда пи-онерни аажы-херектерини улам абыршынып сайыраңгайжырар, өөредилгениң шына-ры белир дээр отрядтын пионерлери шу-дургу хөдөлүп туралар.

Отрядтын аажымын солун болгаш хей талаалыг болуп турарынга класстын уау-туркуту Чооду Чеченанын, отряд вожагыны Галина Монгуштуң ролун демдеглээр чугу-ла.

С. ПАВУ.

Чоруунар чогузун!

Сан талазы-биле элөөн-даа бол, уран көргүзүлгө, агитас-массалыг аажы талазы-биле шымык бо агиткультурига. 1963 чылдын майда Овур районунд Халагайтында «Чаданна» Култура бажынынын чыгып тургустунган. Киржикчилери 15 кижини ийи болду. Бригадалары барып турар черлеринде 9 сүт-бараан фермазы, 12 хойжу бригада, 6 хову тур-лаа, 14 чайлаг, 8 суур бар. Оон алдыда бригада Чөөн-Хемчик, Тес-Хем районларынын чамдык амыл-агыларынга, Моол Арат Республиказынын Увса-Нур аймаалык концерн көргүзүлгө барып чораан.

Тургустунуп келгенинде бээр бригада хей аажылды кылган: 268 кон-церт, оон иштинде 192-нн фермаларга болгаш бригадаларга көргүскенин, 31 тематиктиг, 96 массалыг болгаш дыштанылга кезээлери организация-лааны, 227 лекция, 340 бееда, хей санын хана параддарын үндүргө-ни аажок улау үлөсүн бүткенин херчелеш турар. Көдө клубтарга, бот-тыныгыр уран чүүл болгустунеринге үргүчү дузаан. Боттарында аң чоругу спорт хережелеринге маргалдааларын организацияп чоругу.

Республиканын өскө бүгү агиткультуригадалары болган. Кызылдын чуртталгалары бээр районун агиткультуригадаларынын амылдамга элөөн эртен 1966 чылдын октябрыда Кызылга тымышкан. Ынчан бистиң рес-публиканың агитбригадаларын көрдүскен болган. Алаң бирге черин эң Т. С. Опар-оолга уаурутка бо агитбригада алган, 1967 чылда Бурят АССР-ниң найысылалы Улан-Удэге болуп агитбригадаларынын зона өө-рүлгенин кирип эргени чаалап алган.

«Чоруунар чогузун. Улау чедимчилерин болгаш» деп алгач-йерөө-биле, дүйн май 24-те, агитбригадалары Улан-Удэге улау болгаш хара-салгадып шымагалда — зона өөрдүлгенин үдөп атырдымын.

Бригадалык көрдүскө кирип составы 12 кижини. Оларын арамында ялы-бүрү мергежилдиг, бот-тыныгыр уран чүүлде болгаш агитас-масса-лы аажыла талантымыг кижилер хей. Тыва АССР-ниң културамын алдары амылдамчымы, «Торгалыг» совхозтун чыгышчымы С. Д. Кызыл-оол, Култура бажынынын инженерлери, бот-тыныгыр аныяк автор Б. М. Келенин, библиотечкери Надежда Опар-оол, районы бухгалтерни К. С. Ооржак, агитбригадалың уран чүүл удуруткузу Т. С. Опар-оол оларын бирге элөөчөдө маңаа алап болур.

Ыраккы Улан-Удэге Тыванын төлөөлөн чоруп турар агиткультурига-далары Тыва АССР-ниң култура министери М. Хошмуку, СЭП Овур рай-комунун секретары В. Очур-оол, телестудиянын кол режиссеру В. Жу-равлев олар баштап, үдөп чоругу.

Ч. САЛЧАК.

Редактор К. К. КУДАЖИ.

МАЙ 25-ТЕ

«НАЙРАЛ»: «Сетиржиң амылдамчы» 10, 45, 240, «Лалвардан келген адым» 12, 4, 20, 605, 745, 10 шактарда.
«Каа-Хем»: «Мартиниң кедиринери» 2,30, 4,30, «Кампаала чшара» 6,30, 8,30 шактарда.
ЧАЙГЫ КИНОТЕАТРА: «Супернова» 7, 9 шактарда.
«НИСЕЙ»: «Оң дугайын бүгү Махала чугаалып турар» 9,40, 11,30, 1,40, «Улуг бурганнын ооздары» 3,30, 7,30, «За мной капыль» 5,30, 9,20 шактарда.
ВОСТОК: «Арника» 3, 5, 9, «Улуглар болгаш бичилер» 7 шактарда.

Тыва АССР-ниң Коммунал аажы-агы министринин оралакчысы Семен Львович КОНВИСТИН элекке мечөөнүн дугайын СЭП обкому, Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиуму болгаш Министрал Чувулу ханы камгалдып-биле дындырып, оң ө-бүлөөнүнө камгалдып илерет-тин тур.

РЕДАКЦИЈАГА

Бистиң ынак ачаымы болгаш өг-бүлөстүң ээси, Тыванын хоочун жуудукчузу, СЭП-ниң кежигүнү Чиди Санчикович Чи-миттин элекке мечөөнүн дугайын боттарынын кызыкчылыг сетки-лин илереттиң бүгү коллектив-терге болгаш бистиң амылдары-виске илереттиң солунуң дамчы-тыр бистиң өөрөөн сеткилдисти илереттиң чөпшээрер көрүңер.

ЧИМИТТИҢ ӨГ-БҮЛЕЗИ.

МААДЫРЛАРНЫ КАЙЫН ДИЛЕЭРИЛ?

Школага хоочун дайынчылар-биле учуражылгалар организациялар дээрже тааржыр кижини чок боор, райондан, шериг комиссариядан бээр кижини чорударын дилээр-дар деп хомуздаа чугааларын школаларга бо-ла дин-наар кижини мен.

Бо школага баштай келгеш, базада өөреникчилер-биле учуражылгалар организация болуп хире «тааржыр кижини тыппай» турдувус. Бо чер туртут башкылар база-да чадышкан, Кызылдан дилег кылып турганар.

Чон-биле чоорту тавышканын түнелгиде, болуңунуң на класмыда өөреникчилеринин ада-мелеринден ийи кижини кымыл партиязы, а школа

таанымы — Ада-чурттуң Улау за-йынып кирижикчи болган. Ын-чангап дайынчы болгаш күш-ажыл-дың мадырлары чүүл суур бүр-дүнде эвес, а бажын санынга бар-дыр деп түнелгиде дүштү.

«Тыппай» турган мадырларымыстын бирөөнү, мөөн класмыда То-ла Чамынын адазы — Чамзы Ки-ров Кенденевич биле Тилелге хү-нүн таварыштыр класска учура-жымышкан организациямыс. Ол 1923 чылда Тыва Арат Республика-нын чазанын эки-турачын револю-циязыннан айлан-дескен арат-би-ле болгаш моол, кыдат чачтыннар-

нын аг-шериглери база Хемчиктин Сумунак үймээни-биле согушкан ал-ды уулу туучушунуңа киришкен өөреникчилерге чугаалаан.

Ыландыг Хөндөргей бажынга Суму-нактын дөрбөкчилери-биле болган туучушунуң оңа калды доп-ку болганын Киров Кенденевич сак-тып чугаалаан.

Араттын революциянын тилээ-ринге Советтик Россияның хемчөө-нүң амылдарына база Хемчиктин Сумунак үймээни-биле согушкан ал-ды уулу туучушунуңа киришкен өөреникчилерге чугаалаан.

Чемпион илереттинген Редакцияга чагаа

Май 20, 21-де Чөөн-Хемчик райо-нуң хол бөмбүүнүң командалары маргалдада кирип көр-бөм. Бо чылдын олар бир дугаар-ла күжүн ишенешкенер ол. Бо мар-галдада бирги черин Сут-Хөлдүн командалык чаалап алган.

Чарап болгаш эки ойнааны дээр командалары болгаш тус-тус ой-накчылары база демдеглээр. Ча-рап ойнааны дээр Сут-Хөлдүң бо-лган «Шактер» командалары, эки ойнааны дээр Хөр-Тайга коман-далык камгалалчымы Куулар Экер-оолду, Хөндөргей командалыкы, хаалдачымы Ч. Ховалыгын, хоочун волейболист Х. Дугаргалтын ВЛКСМ райкомунуң мактал бижиктери-биле шаңнагылаан.

Моон мурунда районга херөө-женериниң хол бөмбүүнүң коман-далары маргалдада кирип көр-бөм. Бо чылдын олар бир дугаар-ла күжүн ишенешкенер ол. Бо мар-галдада бирги черин Сут-Хөлдүн командалык чаалап алган.

Чечектелген чодураалар, Чергелешкен хөдүгү чаштар. Г. СИРОТИНИИ тырттырган фотозуду.

Дизентерия дугайында

Дизентерия — айымдыг халдымыг аарыг, оон араанда кижилер шаралыг, а чамдыкта халым чүүл куду олуртур.

Дизентерия кижиге дыка аары-биле дээр болур, оон араан кижиниң темпе-ратуразы бедир, уругу куду олуртур бо-лган кижини күштү-биле аарып турар алаар. Ындыг таварылга болу бергенде араан кижин дораан-на эмчини чалап кедирер жуураут, а эмчи ону чогуур эмнеге че-ринче чорудулар, аарыг кижини аңаа бар-гаш эмнеге дузалакчымын, эки чечимен-ле болгаш ажаалга хайгаралды алыр. Оон алдыда эмчи халдымын таратпас то-лооде, аарыг кижиниң бажымын дезинфе-кциялар.

Дизентерия чамдыкта чик хевире-1—2 хонук иштинде улау эвес куду олуртушунуң-биле база эрттип турар. Ы-ндыг таварылгаларда чамдык аарыг кижилер болуңун аарымын херекке албайн че-рүп тургулаар чүүлдер бар. Ол багып чен-де болган боор деп ишми эвес биле ал-ган, олар ону болу мичап эрте боор деп идээтөө эмнеге-даа барбайн, аарыгын бүт кырынга, аажыдавышаан турган эртририн тургулаар чүүлдер бар.

Ол чүдө чедирип болуруда? Аарыг болу экирив шыдапас. Дизенте-рия оортан хоочуран кедерөөн нарын, аар хевирге шалчип кирер, а чамдыкта чик, чамдыкта чидик хевирге шалчип

турган чыл-чылдар иштинде үргүчүлөп болур. Ындыг аарыг кижини дыка харык-сырадып белемрадыр. Ынчангап кым ди-зентериядан араан эинетпес болду, ол ымыд кижини болгаш болгаш эске кижилерге хора чедирип турар.

Дизентерия — халдымыг аарыг, ону болдуруп турар микробтарын дизентерия илдерилерин деп алап турар. Олар аарыг кижиниң организмден кичирер-даа а-ажык хей санымы-биле үлүп турар. Бир эвес дизентериядан араан кижини бажы-мынга артып калыр, азы аажыла чоруп турар ийнеке чок болза, эске кижилер бажы-мынгарына барып турар болза, ол халды-мын таратып турган ол.

Кандыг-даа куду олуртушунуң, ол че-же-даа чик хире болаажок, эмнеге ола-рының эрежок чугулааы, а бир эвес эч-ки эмнегеге чыттырар дээр, он чүгө ой-талаае учураугу деп чүве ам билдингир.

Болуң болгаш эскелерин дизентерия халдымын камгалаар толооде чүңү кылдыр херекте?

Кижиниң организмине микроб кирген учурунда оон улам кижиниң дизентериядан аарып бээр деп чүвени хамыктың мурун-да билип алыр херек. Ол болган чок-ла хиреленип баксырай берген чем ийнеке азы сүт-биле кады кижиниң асыныч ки-рип турар.

Бир эвес аарыг кижини эмнегеге барбайн,

а бажымынга артып калыр болгаш болу кайы хамаанчхо аажылаар, албаннаар че-рге кирген соонда холдарын чүтөсө болаа, ол микробту хаб, нога болгаш эске-даа продуктуларга халдаткан, оон улам бо-дун-даа, эскелерин-даа артып болур. Аарыгтын халдымы ош камык эске-даа чүүлдерин дамчытыр, чикселерге, аарыг кижиниң тутканын эжек туздаын дамчып база халдан болур. Ынчангап кижини бүр албаннаар бажымын үнген санында-ла саванын сүт-биле холдарын чүрү жуураут, а ол ышкан чечимен мурунда болган чечим белекчээр мурунда база холдарын ылаалы хууру эрежок чугула.

Албаннаар бажымын ужуу үнген эскер-кижилер чурттаар бажымынга ужуу келген, кижиниң чир чем продуктула-рынга хонуп чоруп турган, дизентерия микробтарын база таратып турар. Ынчангап бажың иштинде эскериниң бүгү-ле аргаларын хергелген турган уауткан чок кылары чугула. Сактер чыгылар черлерин — албаннаар бажымынны, бок төгер хаарактары болган чүңүдү төгер онгар-ларын аары-шевер тургузулар.

Бир эвес албаннаар бажың кудуктун чогуунда болгаш оң агыс аажык, кадарга турар ийнеке, азы чурттакчылар ийни-тин чочалып аажылавып турар болза, дизентериянык палочкамы сүтге база кир-ип болур. Аарыг кижиниң иштани хейин

чүп турган кижилер хемини, хөөлбектен, хөлдүң суунга халдымын база таратып болур. Ындыг төлөөде, хемден, хөөлбек-тен, холден, а ол ышкан хей-интинини кудуудан алган сууну чүгө хайындыр-гаш ийип болур. Сүттү база хайындырар херек.

Дизентериядан араан кижини киреп тур-ган албаннаар бажымын одек-биле орооду-чу чечимчилдиң турган болза, дизентерия-ның микробтары ногааларга база халдан болур. Ындыг болган учурунда ол чүүл-дерин чеге апарын төгериниң мурунда хора чок кымын алыр чугула. Ону күсе-дише оларын торф, довурак азы өдөк-биле холааш чайым 2—3 айларын дургусту-да оваалан кааш хүнге чыттырар. Ын-чаарга ол хун ивизиге ирив турарымын үсөинде бедик температура кодурутпеш, ында микробтарын олуртуп калар.

Чаа чүдүп алган фруктуларга болгаш ногааларга кижилериниң киреп холдарын ийнеке, эскер чамык халдаан дизенте-рия микробтары база чоруп болур. Ын-чангап фруктуларын болган ногааларын чивирини мурунда оларын баштай эскер оон соонда хайындырар ивиз сүт-биле эки чүнар.

Ол бүгү хемчегер дизентериядан илер-ниң камгалаларында дузалаар.

РЕСПУБЛИКАНЫ САНИТАР-ЧЫРЫДЫШКЫН БАЖЫНЫ.

редакциянын президи:

Кызыл. Шетинкин — Бравченко кудумчузу, бажын № 3 ТЕЛЕФОННАР: Редакторун 24-63, редакторун ораамчаларынын 35-24, 25-38, ха-рымсалгалыг секретарынын 23-35, партияжи амылдар кидизинин 23-54, агитация болгаш пропаганда кидизиниң 37-13, кедээ аажы-агы кидизиниң 21-47, үзүлтүр кидизиниң 22-64, чагаа, аажытын болгаш кедээ корреспондентилер база совет тургузу болгаш амылдар кидизистериниң 21-27, иштиги информация кидизиниң 20-60, бухгалтериянык 31-75, корректорларынык 27-41. Солун келбип барганда 32-75 телефонга долзар.

Солун неделяда алды катап үнер

ТС—01115.